dıkları fazla miktar ise ertesi sabah kurtlanıp kokmaktadır (Çıkış, 16/2-30). Man, Sînâ yarımadasında sadece İsrâiloğulları'nın bulunduğu bölgeye gece boyunca çiğ gibi yağmış, çölde kaldıkları kırk yıl süresince bir rivayete göre Ken'ân diyarı sınırına, diğer bir rivayete göre ise Gilgal'e gelinceye kadar man yemişlerdir (Çıkış, 16/2-35; Yeşu, 5/12); sonraki nesiller bu nimeti görsünler diye Mûsâ, Hârûn'dan testi içinde bir ölçek man saklamasını istemiştir (Çıkış, 16/32-34). Manın kırağı şeklinde küçük ve yuvarlak, kişniş tohumu gibi beyaz ve ak günnük görünüşünde olduğu, lezzetinin ballı yufkaya benzediği belirtilmektedir (Çıkış, 16/14, 31). Man hiçbir işleme tâbi tutulmaksızın tabii haliyle yenebildiği gibi ondan çeşitli yiyecekler de yapılıyordu. İsrâiloğulları manı toplar, değirmende öğütür veya havanda döverek tencerede haşlar, pide yaparlardı ve bu taze yağ tadında olurdu (Sayılar, 11/8).

Manın mahiyetiyle ilgili araştırmalar yapılmış, İsrâiloğulları'na verilen bu ilâhî yiyecekle Sînâ'da düzenli biçimde meydana gelen tabii bir olay arasında ilişki kurulmak istenmiştir. Tamarisin reçinesinin Tevrat'ta sözü edilen man olduğu ileri sürülmüş, yahudi yazarı Josephus manın kendi döneminde de yağmakta olduğunu kaydetmiş, Hıristiyanlığın ilk devirlerinde Sînâ'da yaşayan keşişler Kitâb-ı Mukaddes'teki man ile tamaris çalılıklarının mahsulünü aynı saymışlardır (*IDB*, III, 260).

Rabbânî literatüre göre man yaratılış şabatının arefesinde şafak vakti yaratılan on şeyden biridir. O göklerde melekler tarafından öğütülmekte, dürüst insanların ileride kullanmaları için hazırlanmakta ve "meleklerin ekmeği" diye adlandırılmaktadır. Çünkü onu yiyenler melekler gibi güçlü olmaktadır. O yiyen kişinin istediği yemeğin tadını almakta, çocuk için süt, genç için et, yaşlı için bal tadına dönüşmektedir (*The Mishnah*, Aboth, 5/6). Îsâ mandan "gökten gelen ekmek", Pavlus "ruhanî yiyecek" diye bahsetmektedir (Yuhanna, 6/31-65; Korintoslular'a I. Mektup, 10/3).

İsrâiloğulları'na verilen yiyeceklerden biri de Arapça'da **selvâ**, İbrânîce'de **şelâv** denilen bıldırcın kuşu olup kelime Tevrat'ta iki yerde geçmektedir. Birincisinde İsrâiloğulları'nın et yokluğundan şikâyet etmeleri üzerine akşamleyin bıldırcınların çıkıp ordugâhı kapladığı (Çıkış, 16/13), ikincisinde yine şikâyet üzerine denizden esen rüzgârın bıldırcınları getirdiği, halkın o gün ve o gece ile ertesi gün bıldırcın topladığı bildirilir (Sayılar, 11/31-32; Mezmurlar, 78/26-29).

Kur'ân-ı Kerîm'de İsrâiloğulları'nın çöldeki hayatı nakledilirken üç yerde (el-Bakara 2/57; el-A'râf 7/160; Tâhâ 20/80) onlara verilen nimetlerden olmak üzere men ve selvâdan bahsedilmektedir. Taberî mennin ağaçtan sızan reçine, bal, sütten beyaz ve baldan tatlı bir yiyecek olduğu, ağaçların üzerine düştüğü, kar gibi İsrâiloğulları'nın üzerine yağdığı, yenilen, pişirilip içilen bir yiyecek olduğu şeklindeki farklı rivayetleri aktarmıştır (*Câmi'u'l-beyân*, I, 293-295). Fahreddin er-Râzî, fecir vaktinden güneşin doğmasına kadar her insan için belli miktarda kar gibi yağan bir yiyecek (*Mefâtîḥu'l-ġayb*, III, 87), İbn Kesîr de bal gibi gökten indirilen ve su katılarak tüketilen bir içecek, tek başına yenildiği gibi başka yiyeceklere de katılan bir yiyecek (*Tefsîrü'l-Ḳur'ân*, I, 406-408) olduğunu belirten rivayetleri kaydetmiştir. Müfessirler, selvânın da Allah tarafından İsrâiloğulları'na yetecek kadar yemeleri için gönderilen bıldırcın, bıldırcın kuşuna benzer bir kuş veya bıldırcından daha büyük güvercin gibi besili bir kuş olduğu şeklinde farklı rivayetler nakletmişlerdir (Taberî, I, 295-296; Fahreddin er-Râzî, III, 87).

BİBLİYOGRAFYA :

Lisânü'l-ʿArab, "mnn" md.; Ch. Cohen, "Manna", *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion* (ed. R. J. Z. Werblowsky – G. Wigoder), New York 1997, s. 440-441; Taberî, *Câmiʿu'l-beyân*, I, 293-296; Fahreddin er-Râzî, *Mefâtîḥu'l-ġayb*, III, 87; İbn Kesîr, *Tefsîrü'l-Ḳur'ân* (nşr. Mustafa es-Seyyid Muhammed v.dğr.), Kahire 1421/2000, I, 406-408; H. Lesetre, "Manne", *DB*, IV/1, s. 656-663; a.mlf., "Caille", *a.e.*, II/1, s. 33-37; J. L. Mihelic, "Manna", *IDB*, III, 259-260; W. S. McCullough, "Quail", *a.e.*, III, 973; *The Mishnah* (trc. Herbert Danby), Oxford 1992, Aboth, 5/6; L. Kohler – W. Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Leiden 1995, II, 596-597; M. Seligsohn, "Manna", *JE*, VIII, 292-294; J. Feliks, "Manna", *EJd.*, XI, 883-886; a.mlf., "Quail", *a.e.*, XIII, 1420; F. Viré, "Salwā", *EI²* (Fr.), VIII, 1041-1042.

ÖMER FARUK HARMAN

MENÂ

(bk. MEN).

MENÂFİ'

(bk. MENFAAT).

MENÂFİU'd-DEKÂİK
(منافع الدقائق)

Ebû Saîd el-Hâdimî'nin fıkıh usulüne dair *Mecâmiʿu'l-ḥaḳâ'iḳ* adlı eserine Güzelhisârî'nin (ö. 1837) yazdığı Arapça şerh

(bk. GÜZELHİSÂRÎ, Mustafa Hulûsi; MECÂMİU'l-HAKÂİK).

MENÂFİU'n-NÂS
(منافع الناس)

XVI. yüzyıl hekim ve şairlerinden Nidâî'nin tıbba dair eseri

(bk. NİDÂÎ).

MENÂKIB-ı HACI BEKTÂŞ-ı VELÎ

(bk. HACI BEKTAŞ VİLÂYETNÂMESİ).

MENÂKIB-ı HOCA-i CİHÂN
(مناقب خواجهٔ جهان)

Vâhidî'nin (XVI. yüzyıl) Anadolu'daki derviş zümrelerine dair eseri.

Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmayan Vâhidî'nin 929 (1523) yılında tamamladığı eser dönemin Osmanlı tasavvuf tarihinin başta gelen kaynaklarındandır. *Menâkıb-ı Hâce-i Cihân* adıyla tanınır. Ancak **hâce** (خواجه) kelimesinin eserin en güvenilir nüshasında (British Museum, Or., nr. 8062) **hoca** (خواجه) şeklinde harekelendiği görülmektedir. Eserin adı metninde geçmeyip bazı nüshalarının kapak veya ön sayfalarındaki kayıtlara dayanılarak verilmiş, bazı nüshalarında ise adı *Kitâb-ı Tavâif-i Aşere* şeklinde kaydedilmiştir.

Menâkıb-ı Hoca-i Cihân temsilî (sembolik) bir hikâye olmakla birlikte dönemin derviş zümreleri ve tasavvuf hayatı hakkında gerçekçi bilgiler de ihtiva eder. Vâhidî'nin Hoca-i Cihân'ın ağzından kendi tasavvufî görüşlerini anlattığı eser Farsça hamdele, bir rubâî ve muhabbete dair bir manzumeyle başlar. Vâhidî, Horasan'da yaşayan ve kâmil bir kişi olan Hoca-i Cihân'ın ilerlemiş yaşına rağmen çocuğu olmadığını, duaları sonunda Allah'ın kendisine bir oğul verdiğini, adını Netîce-i Cân koyduğunu söyler. Halk, güzelliği dillere destan olan Netîce-i Cân'ı görmek için işini gücünü bırakıp Hoca-i Cihân'ın evinin önünde dolaşmaya başlar. Hoca-i

Cihân halkın işine dönmesini sağlamak amacıyla Netîce-i Cân'ın yüzünü örterse de bu durum halkın onu görme isteğini daha da çoğaltır. Bunun üzerine Hoca-i Cihân ailesiyle birlikte Medine'ye göç edip orada kurduğu hankahta yaşamaya başlar. Bir yandan hankaha gelip giden ziyaretçileri ağırlar, bir yandan da bu ziyaretçilerle tasavvufî tartışmalara girip bir köşede yüzü örtülü olarak oturan Netîce-i Cân'ın bilgi ve tecrübesini arttırır. Hankaha sırasıyla on taife gelir (Kalenderîler, Rum abdalları, Haydarîler, Câmîler, Bektaşîler, Şems-i Tebrîzîler, Mevlevîler, Edhemîler, âlimler ve sûfîler). Âlimler dışında bunların hepsi derviş gruplarıdır. Vâhidî, gelen her grubun dış görünüşünü mensur olarak ayrıntılı biçimde tasvir eder, tanışma faslından sonra görüşlerini anlatması için sözü grubun şeyhine verir. Şeyhler görüşlerini manzum olarak anlatır, Hoca-i Cihân onlara nesirle cevap verir. Hoca-i Cihân bunların ilk altısını eleştirip yanlış yolda olduklarını gösterir. Diğer dört grubu beğenirse de o sadece sûfîlerden övgüyle bahseder. Sûfîler, Horasan'dan gelen Netîce-i Cân'ı aramaya çıkmış gerçek âşıklardır. Bunların otuz kişi olması Attâr'ın *Manṭıḳu'ṭ-ṭayr*'daki otuz kuşu çağrıştırmaktadır. Kitap sûfîlerin, Hoca-i Cihân'ın eserin neredeyse yarısını oluşturan tasavvuf hakkındaki uzun nasihatlerini (vr. 129b-193b) dinledikten sonra Netîce-i Cân'ın yüzünü görerek mutluluğa ermeleriyle tamamlanır. Bu bölümde kâmil ve nâkıs şeyh, tarikatın on şartı (usûl-i aşere), atvâr-ı seb'a (emmâre, levvâme, mülhime, mutmainne, râziye, marzıyye, kâmile), yedi seyr (ilallah, lillâh, alellah, maallah, fillâh, anillâh, billâh), yedi vadi (talep, aşk, mârifet, istiğnâ, tevhid, hayret, fenâ), insân-ı kâmil, keşf, tevhid gibi konularda geniş bilgi veren Vâhidî kitabın sonunda hikâyedeki sembolleri şöyle açıklar: Hoca-i Cihân Hz. Peygamber, Netîce-i Cân "Muhammed canı"dır, yani hakîkat-i Muhammediyye'dir. Hankah insanın vücudu, taifeler vehim ve hayallar, iyi ve kötü huylardır. Dünyaya gelişiyle diğer bütün canları (metinde Horasan halkı) uyandırıp kendisine âşık eden hakîkat-i Muhammediyye örtülere bürünüp gizlenmiştir. Hankahta bulunan onun zâhirî vücududur, hakikati ruh vatanına (metinde Medine) yerleşmiştir. Onun gerçek âşıkları Medine'ye sefer ederek, yani seyrü sülûklerini tamamlayıp hakîkat-i Muhammediyye'yi görmeye ve anlamaya muvaffak olurlar. Yalancı âşıklar ise birtakım bâtıl hayallerin esiri olarak kalırlar. Bunlar Hoca-i Cihân'ın eleştirdiği derviş gruplarıdır.

Menâkıb-ı Hoca-i Cihân'ı mensur ve manzum karışık olarak yazan Vâhidî Türkçe'yi çok belirgin bir edebî kaygıyla kullanmıştır. Eser, bütün bu özellikleriyle hem dil ve biçim açısından hem de muhteva yönünden devrinin önemli edebî kaynakları arasında yer alır. Kitabın nesir bölümleri ustaca secilerle işlenmiş olmakla birlikte her zaman açıktır. Vâhidî nesirdeki hâkimiyetini şiirde de göstermiş, mesnevi biçimine olan düşkünlüğü rubâî, kaside, kıta ve nazım biçimlerini kolaylıkla kullanmasını engellememiştir. Nazmında ağır basan remel ve hezec bahirlerinin yanı sıra diğer ölçülere de yer vermiştir.

Eser, Vâhidî'nin Hoca-i Cihân'ın dilinden tasavvuf hakkındaki görüşlerini aktarmasının yanında dönemin tasavvuf akımlarının genel ve tasvirî bir görüntüsünü de içerir. Kalenderler, Rum abdalları, Haydarîler, Câmîler, Bektaşîler, Şems-i Tebrîzîler ve Edhemîler hiçbir Türkçe kaynakta bu eserdeki kadar canlı bir şekilde tasvir edilmemiştir. Vâhidî'nin dervişlerin dış görünüşlerini ve yaşam biçimlerini anlatırken gerçekçi olma konusunda titizlik gösterdiği, verdiği bilgilerin diğer kaynaklardaki bilgilerle büyük ölçüde örtüşmesinden de anlaşılmaktadır.

Vâhidî'ye göre yüzleri çârdarblı, tıraşlı, başlarında kıldan külâhlar, sırtlarında bal renkli ya da siyah yün şallar bulunan kalenderler fenâ âleminde bekâ buldukları ve cihan halkının zübdesi oldukları iddiasıyla yerleşik hayatı reddedip herhangi bir iş tutmadan mûsiki ve raksla meşgul olarak ülke ülke dolaşırlar. Rum abdalları başları kabak, ayakları çıplak, ellerinde çerağ ve şedde, daire ve kudümlerini döve döve, boynuzlarını çala çala, üzerlerinde birer nemedî tennûre, bir omuzda nacak, diğerinde çomak, kuşaklarında içlerinde çakmak ve esrar olan iki cür'adân, birer büyük sarı kaşık ve keşkül asılı, yüzleri çârdarblı, vücutları dövme ve yanıklarla dolu gezgin dervişlerdir. Aşırı derecede Şîî, namaz, oruç gibi ibadetlerden ârî olan bu topluluk Seyyid Gazi ocağına bağlıdır. Sakalları tıraşlı, bıyıklarıysa kulaklarına varan, kulaklarında kalaydan mengûşlar, boyun, bel, el ve ayak bileklerinde ve tenâsül organlarında demirden zincir halkalar, yanlarında demirden çanlar, üzerlerinde nemedden abâlar bulunan, başlarında on iki terkli külâhlarla dolaşan Haydarîler de Şîî-İbâhî'dir. Kulaklarında mengûşları, bellerinde, el ve ayak bileklerinde demirden zincirleri ve çanlarıyla, tıraşlı sakal ve uzun bıyıklarıyla Haydarîler'e benzeyen Câmîler, özellikle fitil fitil dizlerine kadar inen kısmen takma saçları ve mûsikiye olan düşkünlükleriyle onlardan ayrılır. Vâhidî'nin ifadelerinden Câmîler'in Şîî olmadığı anlaşılmaktadır. Eserde Bektaşîler'in başlarında ak keçeden on iki terkli taç, sırtlarında abâ ve cübbe olduğu, yüzlerini tıraş ettikleri söylenmekte, ancak daha sonraki dönemlerde Bektaşîlik sembolleri olan palheng, teslim taşı, teber, çerağ ve mengûş halkadan söz edilmemekte, Balım Sultan, Hatâî ve Nesîmî'nin adları da geçmemektedir. Bu dervişlerin Ehl-i beyt'e özel bağlılığı olduğu anlaşılmaktaysa da diğer Şîî hususiyetleri benimsedikleri konusunda bilgi bulunmamaktadır.

Şems-i Tebrîzîler'den bahseden tek müellif Vâhidî'dir. Yüzleri tıraşlı, sırtlarında beyaz ya da siyah nemedler, başlarında tepeleri düz külâhlarla yalın ayak dolaşan bu dervişlerin Mevlevîler'in Şems kolu mensupları olduğu söylenebilir. Nitekim Şems kolunun eserin yazıldığı dönemde Yûsuf Sîneçâk, Divane Mehmed Çelebi halifesi Şâhidî İbrâhim gibi mensuplarıyla dikkatleri üzerine topladığı bilinmektedir. Güler yüzlü, gözleri sürmeli, başlarında terksiz yedi katlı, tepesinde yeşil taştan düğme olan taçlar, bıyıkları sünnet üzere kırkık, sakalları şeriat uyarınca sarkık, arkalarında yenleri bol yeşil hırkalar ve boyunlarında birer tesbih olduğu söylenen Edhemîler'in gezgin olup olmadığı anlaşılmamaktadır.

Vâhidî, söz konusu derviş topluluklarının düşünce dünyasını da aktarmaya özen göstermiştir. Ancak onun bu konuda verdiği bilgilerin doğruluğunu ölçmek kolay değildir. Yer yer okuyucuda Vâhidî'nin bu konuda objektif olmadığı, dervişlerin gerçek görüşlerini değil kendisinin onlara yakıştırdığı görüşleri aktardığı izlenimi uyanmaktadır. Vâhidî'nin, Edhemîler hariç bu yedi grubu kesinlikle şeriat dışı bularak şiddetle eleştirmesi, bunların halkın sırtından geçinen sahtekârlar, kendi deyimiyle "vilâyet satan harâmîler" olduğunu söylemesi, onlara karşı ön yargılı olduğu izlenimini daha da güçlendirmektedir. İddialarında bir doğruluk payı olmakla beraber dervişlerin sosyal ve dinî aşırılıklarının böyle yüzeysel bir bakışla açıklanamayacağı da ortadadır.

Vâhidî'nin Mevlevîler ve âlimlere dair söylediklerinde dikkat çekici yeni bilgi yoktur. Öte yandan sûfîler hakkındaki görüşleri oldukça ilginçtir. Başlarında üstü

düğmeli tülbentli taylasanlı taçlar, sırtlarında siyah ya da beyaz bol yenli abâlar, ellerinde tesbih ve asâlar bulunan bu sûfîler ilk bakışta en çok dönemin Halvetî ve Zeynîler'ine benzerler. Kendi tasavvuf görüşlerini anlattığı bölümde yedi zikir ve yedi seyirden söz edilmesi bu benzerliği daha belirgin bir hale getirmektedir. Müellifin tasavvuf anlayışını aktardığı bölüm Halvetiyye ve Zeyniyye tarikatından izler taşımakla birlikte daha belirgin biçimde Kübrevî tesiri görülmektedir. Nitekim bu bölümün birçok parçasını Vâhidî, Kübrevî şeyhi Azîz Nesefî'nin *İnsân-ı Kâmil* ve *Maksad-ı Aksâ* adlı eserlerinden iktibas etmiştir. "Der Beyân-ı Şerâit-i Aşere" gibi bölümlerde bizzat Kübreviyye'nin pîri Necmeddîn-i Kübrâ'nın etkisi göze çarpar. Metinde, Ferîdüddin Attâr gibi herhangi bir silsileye mensup olarak düşünülemeyecek bir mutasavvıf şairden esinlenmiş yerleri belirlemek de kolaydır. Bütün bunlar Vâhidî'nin diğer eserleriyle birlikte ele alındığında onun mensup olduğu tarikatın sözcülüğünü üstlenmiş bir mutasavvıf değil, özellikle tasavvufî Fars edebiyatının etkisi altında kendisine Türk tasavvuf edebiyatında yer edinme çabasında olan bir şahsiyet, tasavvufa düşkün bir müellif olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Menâkıb-ı Hoca-i Cihân, Abdülbâki Gölpınarlı tarafından tanıtılarak önemine dikkat çekilmiş (bk. bibl.), Fahir İz *Eski Türk Edebiyatında Nesir* adlı kitabında eserden bazı örnekler almış (s. 119-127), Günay Kut, British Museum yazmasını (Or., nr. 8062) genişçe tanıtarak Türkiye ve Avrupa kütüphanelerindeki diğer nüshaları hakkında bilgi vermiş, Bektaşîler'e dair bölümün transkripsiyonlu metnini yayımlamıştır (*TDAY Belleten* [1971], s. 214-230). Eserin en güvenilir nüshası olan British Museum yazmasının faksimile neşri, diğer nüshaları tanıtılıp nüsha farkları da verilerek müellif ve diğer eserleri hakkında geniş bir incelemeyle birlikte Ahmet T. Karamustafa tarafından gerçekleştirilmiştir (Harvard 1993).

Eser, yaklaşık bir asır sonra (1038/1628-29) Ömer b. Mehmed Karakaşzâde adlı bir mutasavvıf tarafından *Nûrü'l-hüdâ li-meni'htedâ* adıyla yeniden kaleme alınmıştır. Karakaşzâde, Vâhidî'nin dilini yeterince "fasih ve beliğ" bulmayıp metni kendi zamanının edebî zevki uyarınca Arapça ve Farsça ibare ve mazmunlarla bezeyerek tamamıyla yeni bir hale sokmuştur. Karakaşzâde'nin bu kitabı içerik bakımından değil Türkçe'nin yüzyıl içinde ne kadar ve nasıl değiştiğinin izlenmesi açısından önemlidir.

Vâhidî'nin *Menâkıb-ı Hoca-i Cihân*'dan başka *Kıssa-i Seyyid Cüneyd*, *Saâdetnâme*, *Gülistan*, *Tecâribü'l-insân*, *Dürc-i Lüğat* (Arapça - Farsça sözlük) ve *Cenânü'l-cinân* (Hz. Ali'nin bazı sözlerinin manzum tercümesi) adlı eserleri bulunmaktadır (nüshaları için bk. Vâhidî, *Menâkıb*, neşredenin girişi, s. 43-51).

Vâhidî, Bursa kadılığından emekli Kara Dâvud İzmitî'nin (ö. 948/1541) torunu Abdülvâhid ile karıştırılmış ve eserleri Abdülvâhid'e atfedilmiştir. Ancak 985 (1577) yılında genç yaşta vefat ettiği bilinen Abdülvâhid'in 929'da (1523) kaleme alınmış olan *Menâkıb-ı Hoca-i Cihân*'ın müellifi olması mümkün değildir.

BİBLİYOGRAFYA :

Vâhidî, *Menâkıb-i Ḫvoca-i Cihān ve Netīce-i Cān* (nşr. Ahmet T. Karamustafa), Cambridge 1993, ayrıca bk. neşredenin girişi, s. 43-51; Karakaşzâde Ömer b. Muhammed, *Nûrü'l-hüdâ li-meni'htedâ*, İstanbul 1286; Fahir İz, *Eski Türk Edebiyatında Nesir*, İstanbul 1964, s. 119-127; Ahmet T. Karamustafa, "Kalenders, Abdâls, Hayderîs: The Formation of the Bektâşîye in the Sixteenth Century", *Süleymân the Second and his Time* (haz. Halil İnalcık – Cemal Kafadar), İstanbul 1993, s. 121-129; a.mlf., *God's Unruly Friends: Dervish Groups in the Islamic Later Middle Period, 1200-1550*, Salt Lake City 1994; Abdülbâki Gölpınarlı, "Menâkıb-ı Hâce-i Cihân", *TM*, III (1935), s. 129-132; Günay Kut, "British Museum'daki Bazı Önemli Yazmalar ve Tevaif-i Aşere'den Taife-i Bektaşiyan", *TDAY Belleten* (1971), s. 209-246.

AHMET T. KARAMUSTAFA

MENÂKIB-ı HÜNERVERÂN
(مناقب هنروران)

Âlî Mustafa Efendi'nin (ö. 1008/1600) hat ve hattatlar, müzehhip, nakkaş ve mücellitlere dair eseri.

Sultan III. Murad zamanında müellifin Bağdat Hazinesi defterdarlığı sırasında 995'te (1587) kaleme alınan ve Hoca Sâdeddin Efendi'ye ithaf edilen eser, günümüze kadar İslâm kitap sanatları hakkında en önemli başvuru kaynağı olma özelliğini korumuştur. Mukaddimede verilen bilgiye göre *Menâkıb-ı Hünerverân*, Iraklı Kutbüddin Muhammed Yezdî'nin Âlî Mustafa'nın isteği üzerine kaleme aldığı, elli hattat hakkında kısa bilgi veren Farsça *Risâle-i Kutbiyye*'si, saray kâtiplerinden hattat Abdullah Kırîmî'nin verdiği sözlü bilgiler, Ali Şîr Nevâî'nin *Mecâlisü'n-nefâis*'i, *Devletşah Tezkiresi* ve Sâm Mirza'nın *Tuhfe-i Sâmî* adlı eseri kaynak alınarak yazılmıştır.

Eser bir mukaddime, beş fasıl ve bir hâtimeden oluşmaktadır. Mukaddimede güzel yazı ve hattatın değeri ve önemine âyet ve hadislerden örnekler verilerek temas edildikten sonra III. Murad'a ve Hoca Sâdeddin Efendi'ye övgü yer almakta, eserin telifi, bölümleri ve içindeki konulardan, on çeşit İslâm yazısından, kamış kalem, mürekkep ve kâğıt cinsleriyle

Menâkıb-ı Hünerverân'ın ilk ve son sayfaları (Hacı Selim Ağa Ktp., nr. 757)